

RIL 271-2019

Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry
Suomen Geoteknillinen Yhdistys SGY ry

Teräsrakenteisten tukiseinien rakenteellinen mitoitus

RILin julkaisuilla on oma kotisivu, joka löytyy osoitteesta www.ril.fi/kirjakauppa ko. kirjan kohdalta. Sinne on koottu tiedot julkaisun painoksista sekä mahdolliset lisäinformaatiot.

Palautetta RILin julkaisuista voi antaa RILin kotisivuilta www.ril.fi kohdasta Julkaisut Palaute.

JULKAISIJA JA KUSTANTAJA:

Suomen Rakennusinsinöörin Liitto RIL ry

MYYNTI:

Suomen Rakennusinsinöörin Liitto RIL ry
Lapinlahdenkatu 1 B, 00180 Helsinki
www.ril.fi/kirjakauppa

ISBN 978-951-758-643-6 (nid.)

ISBN 978-951-758-644-3 (pdf)

ISSN 0356-9403

Painopaikka: Hansaprint Oy, 2019

Tämän teoksen osittainenkin kopiointi ja saattaminen yleisön saataviin on tekijänoikeuslain (404/61, siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen) mukaisesti kielletty ilman nimenomaista lupaa.

© Suomen Rakennusinsinöörin Liitto RIL ry

Alkusanat

Kaivannon tukeminen on geoteknistä osaamista ja insinööritaitoa vaativa tehtävä, jolla on tärkeä tehtävä rakentamisen mahdollistajana ja kaivannossa työskentelemisen turvaajana. Suomen Geoteknillinen Yhdistys ry ja Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry ovat yhteistyössä laatineet julkaisun *RIL 271-2019 Teräsrakenteisten tukiseinien rakenteellinen mitoitus*. Ohje yhtenäistää nykyisiä mitoituskäytäntöjä keskittyen Suomessa yleisesti käytössä oleviin teräspontti-, porapaalu-, combi- ja settiseiniin.

Julkaisu on ensimmäinen eurokoodin mukaiseen mitoitusmenettelyyn perustuva kokonaisuus aiheesta. Ohje tarkentaa *RIL 263-2014 Kaivanto-ohjeessa* ja *Liikenneviraston NCCI 7 -ohjeessa* esitettyjä tukiseinien rakenteelliseen mitoitukseen ja suunnitteluun liittyviä kohtia. Esitetyn mitoitustavan lähtökohtana on geotekniset tukiseinälaskelmat ja niihin liittyvät laskentaoletukset.

Ohjeen kirjoitustyöstä on vastannut Juha Kujansuu. Kirjoitustyötä on ohjannut SGY:n kaivantotoimikunnan ja rahoittajien edustajista koostunut ohjausryhmä täydennettynä RILin edustajalla. Kaivantotoimikunnan edustajia ovat olleet Niko Asikainen, Tommi Hakanen, Jaakko Heikkilä, Iikka Kärki, Tim Länsivaara, Leena Nurmi, Miia Paatsema, Teemu Rahikainen, Seppo Rämö, Petri Tyynelä, Jari Viljanen, Pentti Virkkunen sekä Veli-Matti Uotinen. RILin edustaja ohjausryhmässä oli Pekka Talaskivi.

Ohjeen rahoittajia olivat Väylävirasto, A-insinöörit Suunnittelu Oy, Destia Oy, GRK Infra Oy, Pöyry Finland Oy, Ramboll Finland Oy, Sitowise Oy, SSAB Europe Oy ja YIT Suomi Oy Infra.

Suomen Rakennusinsinöörien liitto RIL ry ja Suomen Geoteknillinen Yhdistys SGY ry kiittävät ohjeen kirjoittajia, ohjausryhmän jäseniä, lausunnonantajia sekä kaikkia niitä tahoja, jotka asiantuntijuudellaan ja sitoutumisellaan ovat mahdollistaneet tämän ohjeen syntymisen.

Toukokuussa 2019

SUOMEN RAKENNUSINSINÖÖRIEN LIITTO RIL ry

Timo Kohtamäki
puheenjohtaja

Miimu Airaksinen
toimitusjohtaja

SUOMEN GEOTEKNILLINEN YHDISTYS ry

Sami Ylönen
puheenjohtaja

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	7
1.1 Yleistä	7
1.2 Täydentävät ohjeet	8
1.3 Merkinnät, lyhenteet ja määritelmät	8
2. TUKISEINÄRAKENTEEN MITOITUKSEN LÄHTÖKOHDAT	9
2.1 Yleistä	9
2.2 Seuraamusluokka	9
2.3 Kuormitusten määrittelyyn liittyvät lähtöoletukset ja periaatteet	10
2.4 Kuormitusten määrittely murtorajatilatarkastelua varten	10
2.5 Varmuusluvut	12
2.5.1 Kestävyyksien ja materiaalien osavarmuusluvut	12
2.5.2 Pysyvä tai työnaikainen tukiseinä	13
2.6 Tukiseinien mitoituksessa huomioitavat asiat	13
2.6.1 Murtumismekanismit	13
2.6.2 Yhden tukirakenteen pettäminen, jatkuva sortuma	14
2.6.3 Pitkäaikaiskestävyys, ympäristöolosuhteet (korrosio)	14
2.6.4 Tärinästä ja tiivistämisestä aiheutuvat kuormitukset	16
2.6.5 Lämpötilakuormitukset	17
2.6.6 Väsyminen	17
2.6.7 Routa	17
2.6.8 Palosuojaus	17
3. TUKISEINÄRAKENTEEN RAKENTEELLINEN MITOITUS	19
3.1 Yleistä	19
3.2 Teräs rakenneosien terästen ominaisuudet	19
3.3 Poikkileikkausluokitukset	20
3.3.1 Yleistä	20
3.3.2 Teräsponsit	22
3.3.3 Teräspalkit ja -putket	23
3.4 Nurjahduskäyrät ja epätarkkuustekijät	26
3.5 Hitsausliitokset	28
3.5.1 Pienahitsien mitoitus	28
3.6 Vedenpaineen paikallinen vaikutus Z- ja U-profiileilla	30
3.7 U-ponttiprofiili, leikkausvoiman mahdollinen puutteellinen siirtyminen	31
3.8 Teräsponsittiseinärakenteen rakenteellinen mitoitus	32
3.8.1 Ponttiseinien taivutusmomenttikestävyys	32
3.8.2 Teräsponsittiseinän leikkauskestävyys	33
3.8.3 Teräsponsittiseinän yhdistetty taivutus ja leikkaus	34
3.8.4 Teräsponsittiseinän alapään riittävä kantavuus	35
3.8.5 Teräsponsittiseinän ponttiseinän suuntainen puristusvoima ja nurjahdus	36
3.8.6 Juuritapin mitoitus	40
3.8.7 Juuripalkin mitoitus	44
3.8.8 Suorauumaiset ponttiprofiilit	51
3.8.9 Ohuet seinämäiset ponttiprofiilit	51
3.9 Porapaaluseinän rakenteellinen mitoitus	51

3.9.1	Porapaaluseinän taivutuskestävyys	52
3.9.2	Porapaaluseinän leikkauskestävyys	52
3.9.3	Porapaaluseinän taivutusmomentti ja leikkausvoima	53
3.9.4	Porapaaluseinän puristuskestävyys	53
3.9.5	Porapaaluseinän puhdas nurjahdus	54
3.9.6	Porapaaluseinän taivutus, leikkaus ja puristusvoima, kun nurjahdusta ei huomioida	54
3.9.7	Nurjahdustarkastelu taivutukselle ja puristusvoimalle	55
3.9.8	Porapaaluseinän lommahdustarkastelu	55
3.9.9	Liittorakenteiden yleinen suunnittelumenetelmä	56
3.9.10	Liittorakenteiden yksinkertaistettu suunnittelumenetelmä	57
3.9.11	Liittorakenteisen porapaaluseinän yleiset periaatteet	57
3.9.12	Teräsosakerroin ja raudoitussuhde	58
3.9.13	Plastinen puristuskestävyys keskeiselle voimalle	59
3.9.14	Taivutusjäykkyys	59
3.9.15	Taivutusvastus	61
3.9.16	Normaalivoiman ja momentin yhteisvaikutus	62
3.10	Combiseiniin rakenteellinen mitoitus	65
3.10.1	Sekundaariset rakenneosat pystykannattimien välissä	65
3.10.2	Primaarisena rakenteena I-profiilit	66
3.10.3	Primaarisena rakenteena putkipaalu	67
3.11	Settiseinän rakenteellinen mitoitus	69
3.11.1	Settiseinän pystyrakenteen rakenteellinen mitoitus	69
3.11.2	Settiseinän vaakapalkin rakenteellinen mitoitus	70
3.11.3	Sekundaaristen rakenneosien rakenteellinen mitoitus	70
4.	VAAKAPALKIN, ANKKURIKOTELON JA PURISTUSSAUVOJEN RAKENTEELLINEN MITOITUS	75
4.1	Yleistä	75
4.2	Vaakapalkin mitoitus	75
4.2.1	Taivutettu vaakapalkki	76
4.2.2	Vaakapalkin leikkauskestävyys	77
4.2.3	Leikkauslommahdus	78
4.2.4	Vaakapalkin yhdistetty taivutus ja leikkaus	79
4.2.5	Vaakapalkin kiepahdus	79
4.3	Puristussauvan mitoitus	83
4.3.1	Puristussauvan taivutuskestävyys	83
4.3.2	Puristussauvan puhdas puristuskestävyys	83
4.3.3	Puristussauvan nurjahdusmitoitus	84
4.3.4	Poikkileikkauksen taivutus ja puristus	85
4.3.5	Palkin uumajäykisteen mitoitus	89
4.4	Ankkurikonsolin rakennemitoituksen periaatteet	91
4.4.1	Ankkurilevy, lävistysmitoitus	92
4.4.2	Konsolin kannakelevyn mitoitus	93
4.4.3	Ponttiseinän selän leikkauskestävyys	94
5.	ANKKURIN JA VETOTANGON RAKENTEELLINEN MITOITUS	95
5.1	Yleistä	95
5.2	Tanko ja punosankkurit	95
5.3	Vetotangot	97

6. LASKENTAESIMERKKI	99
6.1 Lähtötiedot	99
6.2 Tukiseinämitoitus	102
6.2.1 Tukiseinän ponttiprofiilin poikkileikkausluokan tarkistaminen	102
6.2.2 Tukiseinän taivutusmomenttikestävyyden tarkistaminen ..	103
6.2.3 Toisen kertaluvun vaikutus	103
6.2.4 Tukiseinän leikkauskestävyyden tarkistaminen	104
6.2.5 Tukiseinän leikkauslommahduskestävyyden tarkistaminen	105
6.2.6 Tukiseinän yhdistetty taivutus ja leikkaus	105
6.3 Tukiseinän yhdistetty puristus ja taivutus	106
6.4 Tukiseinän nurjhdustarkastelu	107
6.4.1 Tukiseinän juuritapin mitoittaminen	107
6.5 Tukiseinän vaakapalkin mitoitus	108
6.5.1 Tukiseinän vaakapalkin poikkileikkausluokan tarkistaminen	108
6.5.2 Tukiseinän vaakapalkin taivutusmomenttikestävyyden tarkistaminen	109
6.5.3 Tukiseinän vaakapalkin leikkausvoimakestävyyden tarkistaminen	110
6.5.4 Tukiseinän vaakapalkin leikkauslommahduskestävyyden tarkistaminen	110
6.5.5 Tukiseinän vaakapalkin yhdistetty taivutus ja leikkaus	111
6.6 Tukiseinän vaakapalkin kiepahduskestävyyden tarkistaminen	111
6.7 Tukiseinän ankkurin rakenteellinen mitoittaminen	113
6.8 Yhden ankkurin pettäminen	113
6.9 Tukiseinän juuripalkin mitoittaminen	117
6.9.1 Juuripalkki; yleistä	117
6.9.2 Kalliopultin ankkurointipituus juuripalkkiin	119
6.9.3 Tukiseinän juuripalkin mitoitusrasitukset	120
6.9.4 Juuripalkin pääraudoitus	121
6.9.5 Juuripalkin leikkausraudoitus	122
6.9.6 Kalliopultin ripustushaarat	126
6.9.7 Juuripalkin mitoituslaskennan lopputulokset	126

KIRJALLISUUSLUETTELO	129
-----------------------------------	-----

MERKINNÄT, LYHENTEET JA MÄÄRITELMÄT	131
--	-----

LIITTEET	138
-----------------------	-----

Liite 1: Tukiseinän rakenteellisen mitoituksen ohjeellinen tarkistuslista	138
---	-----

Liite 2: Yhteisvaikutustekijän k_{yy} määrittäminen	139
---	-----

Liite 3: Teräsponttiseinän leikkauslommahduskestävyys	140
---	-----

Liite 4: Palkin kiepahduksessa esiintyvien parametrien valinta	142
--	-----

ILMOITTAJAT

Ilmoitukset julkaisun lopussa.

ArcelorMittal Commercial Finland Oy
 Boliden Kokkola Oy
 GRK Infra Oy

HV-Maarakennus Oy
 KFS Keller-Kreate
 Pöyry Finland Oy

Sipti Oy
 SSAB Europe Oy